

فرصت‌های همکاری و کشت فراسرزمینی در بخش زراعت استان آستراخان فدراسیون روسیه

۱. مقدمه

در راستای سیاست‌های کلان جمهوری اسلامی ایران برای تقویت امنیت غذایی، تنوع‌بخشی به منابع تأمین محصولات کشاورزی و توسعه همکاری‌های اقتصادی با مناطق جنوبی روسیه، بررسی‌های انجام‌شده توسط این نمایندگی نشان می‌دهد که استان آستراخان با موقعیت جغرافیایی ممتاز در حاشیه شمالی دریای خزر، به یکی از مناطق هدف دولت فدرال روسیه برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی در بخش زراعت تبدیل شده است.

بر اساس اطلاعات رسمی دریافتی از وزارت روابط خارجی آستراخان، دولت منطقه در چارچوب «برنامه دولتی توسعه کشاورزی، صنایع غذایی و شیلات» (مصوب دسامبر ۲۰۲۲)، مجموعه‌ای از سیاست‌ها و حمایت‌های مالی، فنی و فناورانه را به اجرا گذاشته که زمینه‌های مناسبی را برای حضور شرکت‌ها و نهادهای ایرانی در قالب کشت فراسرزمینی، انتقال فناوری و تولید مشترک محصولات کشاورزی فراهم ساخته است.

۲. چارچوب حمایتی و مشوق‌های دولتی

برنامه حمایتی دولت آستراخان دو محور اصلی دارد:

الف) یارانه‌های مستقیم و هدفمند برای تولیدات زراعی

۱. یارانه فناوری در تولید غلات، حبوبات، دانه‌های روغنی (به‌جز کلزا و سویا) و محصولات علوفه‌ای با هدف افزایش بهره‌وری، ارتقای کیفیت خاک و حفظ ایمنی زیست‌محیطی، یارانه‌هایی بر اساس نرخ مصوب به ازای هر هکتار کشت ارائه می‌شود.

۲. یارانه فناوری برای محصولات خاص نظیر پنبه، بادام‌زمینی و محصولات جالیزی؛ این حمایت‌ها در جهت به‌کارگیری فناوری‌های نوین آبیاری، کاهش مصرف نهاده‌ها و افزایش بازده تولید پرداخت می‌گردد.

۳. یارانه تولید بذر محصولات سبزی و صیفی (هندوانه، خربزه، کدو، خیار، فلفل و گوجه‌فرنگی)؛ با هدف تقویت خودکفایی بذر، ارتقای کیفیت و توسعه ظرفیت‌های بذر صادراتی.

۴. یارانه تشویقی برای افزایش تولید سیب‌زمینی و سبزیجات فضای باز؛ در جهت جبران هزینه‌های فناوری‌های نوین، اصلاح خاک و بهبود استانداردهای زیست‌محیطی.

۵. یارانه ویژه برای توسعه گلخانه‌های مدرن با فناوری روشنایی تکمیلی؛ این طرح با هدف افزایش تولید در تمام فصول سال و ارتقای کیفیت محصولات اجرا می‌شود و مشمول حمایت‌های وزارت کشاورزی روسیه است.

ب) یارانه‌ها و اقدامات توسعه‌ای در حوزه احیای اراضی

۱. پشتیبانی مالی از پروژه‌های آبیاری و زهکشی برای افزایش بهره‌وری زمین.
۲. احیای اراضی غیرمولد و افزایش حاصلخیزی خاک از طریق کاشت پوشش‌های گیاهی و اجرای طرح‌های جنگل‌زراعی.
۳. مشارکت در پروژه ملی صادرات محصولات کشاورزی روسیه با هدف توسعه صادرات و همکاری بین‌المللی در تولیدات کشاورزی.

۳. تحلیل فرصت‌ها برای جمهوری اسلامی ایران

تحلیل این نمایندگی نشان می‌دهد که ساختار حمایتی استان آستراخان در زمینه کشاورزی، فرصت‌های ویژه‌ای برای حضور فعال شرکت‌ها و نهادهای ایرانی فراهم کرده است. مزیت‌های اقلیمی آستراخان از جمله خاک حاصل‌خیز، منابع آب سطحی و موقعیت ممتاز در مسیر کریدور بین‌المللی شمال- جنوب، این استان را به یکی از بهترین مناطق روسیه برای اجرای پروژه‌های کشت فراسرزمینی ایرانی تبدیل کرده است.

فرصت‌های اصلی به تفکیک حوزه و نهاد ایرانی مرتبط:

حوزه همکاری	نهاد ایرانی مرتبط	اقدام پیشنهادی
کشت فراسرزمینی غلات و دانه‌های روغنی	وزارت جهاد کشاورزی	اعزام هیأت کارشناسی برای شناسایی زمین‌های اجاره‌ای و تدوین مدل مشارکت
سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های آبیاری و زهکشی	سازمان سرمایه‌گذاری و کمک‌های اقتصادی و فنی ایران	بررسی مدل‌های سرمایه‌گذاری مشترک و استفاده از تسهیلات صندوق توسعه ملی.
توسعه فناوری بذر و همکاری علمی در تولید صیفی‌جات	مؤسسه تحقیقات اصلاح و تهیه بذر / دانشگاه‌های کشاورزی	ایجاد پروژه‌های تحقیقاتی مشترک و تبادل دانش فنی.
احداث گلخانه‌های هوشمند و انتقال فناوری نورپردازی تکمیلی	معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری / شرکت‌های دانش‌بنیان	مذاکره برای انتقال فناوری و مشارکت در پروژه‌های مشترک.
عرضه تجهیزات و ماشین‌آلات کشاورزی ایرانی	سازمان توسعه تجارت ایران / اتاق بازرگانی	معرفی محصولات ایرانی به بازار محلی و شرکت در نمایشگاه‌های کشاورزی روسیه.
توسعه زنجیره صادرات محصولات کشاورزی از مسیر خزر	سازمان بنادر و مناطق آزاد (انزلی و چابهار)	طراحی مسیر لجستیکی برای صادرات از طریق کریدور شمال- جنوب.

۴. جمع‌بندی و پیشنهادات اجرایی

برنامه‌های حمایتی دولت آستراخان از یک‌سو با سیاست امنیت غذایی جمهوری اسلامی ایران هم‌راستا بوده و از سوی دیگر، ظرفیت‌های واقعی برای سرمایه‌گذاری مشترک و انتقال فناوری در بخش کشاورزی روسیه را فراهم کرده است. بر این اساس، موارد اجرایی زیر پیشنهاد می‌شود:

۱. تشکیل کارگروه مشترک ایران و آستراخان در حوزه کشاورزی و کشت فراسرزمینی با محوریت وزارت جهاد کشاورزی و همکاری وزارت امور خارجه؛

۲. ایجاد سازوکار پایش منظم برای گزارش فصلی پیشرفت همکاری‌ها و میزان جذب سرمایه‌گذاری ایرانی در استان آستراخان؛

۳. توسعه ارتباط مستقیم با مرکز حمایت از صادرات و بنیاد توسعه کسب و کارهای کوچک و متوسط آستراخان جهت تسهیل فرآیندهای اجرایی.

خواهشمند است دستور فرمایید مراتب در چارچوب همکاری‌های بین سازمانی بررسی و اقدامات لازم توسط نهادهای ذی‌ربط معمول و نتیجه بررسی‌ها و تصمیمات اتخاذ شده جهت استمرار پیگیری‌ها، به این نمایندگی اعلام شود.

تهیه کننده: سید کاظم عابدی

۲۸ مهر ۱۴۰۴